

Kirjastopolku

Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjasto

Sisällysluettelo

Tausta ja tavoitteet.....	3
Mikä on kirjastopolku?	3
Lukutaitotyön tavoitteet kirjastolain ja linjausasiakirjojen valossa	4
Lukutaitotyön ja mediakasvatuksen arvot.....	5
Sanastoa	6
Lasten kirjastopolku	8
Perusopetuksen kirjastopolku	11
Kirjastopolku toisen asteen opiskelijoille.....	18
Aikuisten kirjastopolku	22

Tausta ja tavoitteet

Mikä on kirjastopolku?

Kirjastopolku on Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjastojen yhteinen suunnitelma, jonka avulla tuemme kuntalaisten monilukutaitoa ja edistämme lukuharrastusta. Kirjastopolku tarjoaa kaikille kuntalaisille tietoa kirjaston palveluista ja tapahtumista sekä mediakasvatus- ja lukutaitotyöstä.

Kirjasto on vapaa-ajan palvelu, joka tekee tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten kanssa. Olemme rakentaneet kirjastopolun osin tämän yhteistyön varaan, sillä tavoitamme lapset ja nuoret parhaiten koulun ja varhaiskasvatuksen kautta. Lasten ja nuorten kirjastopolun suunnitteluun osallistui työryhmä, johon kuului opettajia Pihtiputaan ja Viitasaaren varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja lukioista sekä ammattiopisto Pokelta.

Kirjaston palvelut kuuluvat kaikille, ja siksi myös kirjastopolku koskee kaikkia ikäluokkia. Kysyimme vuosittaisen asiakastyytyväisyyskyselyn yhteydessä asiakkailtamme, millaisia tapahtumia ja toimintoja he toivovat lukutaitojensa tueksi. Vastauksissa toivottiin mm. digitukea, kirjallisuustapahtumia, teemaluentoja ja keskustelutilaisuuksia ajankohtaisista aiheista. Olemme huomioineet nämä toiveet suunnitellessamme kirjastopolun sisältöjä eri-ikäisille kuntalaisille. Jatkossa arvioimme kirjastopolun toimivuutta mm. tapahtumien osallistujamäärien, vuosittaisten kyselyiden ja muun asiakkailta saamamme palautteen avulla.

Kirjastopolku koostuu neljästä erillisestä kokonaisuudesta: varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja aikuisten suunnitelmasta. Niiden lisäksi kirjastopolkuun kuuluu Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjaston sisäiseen käyttöön tarkoitettu tietopaketti, johon kokosimme materiaaleja kirjaston henkilökunnan osaamisen kehittämiseen ja käytännön mediakasvatustyöhön. Kirjastopolku liitetään osaksi uusien työntekijöiden perehdytysohjelmaa. Kirjastototoimenjohtaja seuraa suunnitelman toteutumista yhdessä lasten- ja nuortenkirjastotiimin kanssa.

Olemme käyttäneet kirjastopolun inspiraationa mm. Kuopion kaupunginkirjaston [lasten](#) ja [aikuisten](#) mediakasvatussuunnitelmia. Oivalliseksi apuvälineeksi osoittautui myös Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) [opas mediakasvatussuunnitelman laatimiseen](#). Olemme hyödyntäneet suunnitelmaa laatiessamme runsaasti myös muita [KAVIn](#) materiaaleja sekä [Faktabaarin](#) ja muiden mediakasvatustoimijoiden tuottamaa tietoa.

Lukutaitotyön tavoitteet kirjastolain ja linjausasiakirjojen valossa

Kaikki kirjastossa tehtävä työ pohjautuu [lakiin yleisistä kirjastoista](#) (1492/2016).

Toimintaamme määrittelevät myös useat kansalliset linjausasiakirjat, kuten

[Lukutaitostrategia 2030](#) ja [Medialukutaito Suomessa – Kansalliset mediakasvatuslinjaukset](#). Huomioimme nämä kirjastopolkua laatiessamme. Kytkimme

lapsille ja nuorille suunnatut kirjastopolun sisällöt lisäksi opetussuunnitelmien tavoitteisiin. Apuna käytimme varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelman perusteita sekä ammatillisten tutkintojen perusteita.

Lukutaitotyötämme ohjaa Kansallinen lukutaitostrategia, jonka Opetushallituksen Lukuliike on valmistellut. Strategiaan on kirjattu lukutaitotyön suuntaviivat, joiden mukaan meidän tulee **luoda ja vahvistaa lukutaitotyön rakenteita, edistää monilukutaito-osaamista, monipuolistaa lukutaitoa ja innostaa lukemaan**. Kirjastopolku antaa välineitä näiden tavoitteiden toteuttamiseen. Suunnitelma mahdollistaa sen, että Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjasto voi edistää kuntalaisten lukutaitoa tavoitteellisesti kaikissa tilanteissa, myös henkilökunnan vaihtuessa.

Kirjastopolun avulla pystymme toteuttamaan myös kirjastolain meille määäämiä tehtäviä aiempaa monipuolisemmin. Lain mukaan yleisten kirjastojen tulee mm. ylläpitää uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista, kirjallisuutta ja monipuolista lukutaitoa, antaa tietopalvelua ja ohjausta tiedonhankintaan ja -käyttöön, tarjota tiloja oppimiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolain tavoitteena on taata kaikille ihmisille yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen, kulttuuriin, elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Lain avulla tuetaan myös lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tiedon saatavuutta ja käyttöä. Lisäksi tavoitteena on aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden vahvistaminen.

Vaikka kirjastolaissa ei suoraan mainita mediakasvatusta, se on ollut jo pitkään osa käytännön kirjastotyötä. Mediakasvatus kytkeytyy mm. monipuolisen lukutaidon edistämiseen, aktiivisen kansalaisuuden tukemiseen ja tiedonhankinnan ohjaamiseen, jotka on kirjattu kirjastolakiin. Mediataidot ovat kaikille kuuluvia kansalaistaitoja, jotka edistävät osallisuutta ja hyvinvointia.

Kirjastoissa tehtävä mediakasvatustyö pohjautuu opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 julkaisemiin mediakasvatuslinjauksiin. Linjausten mukaisesti kirjasto pyrkii **kattavaan, laadukkaaseen ja systemaattiseen** mediakasvatukseen. Kirjastopolku tekee mediakasvatustyöstämme aiempaa suunnitelmallisempaa. Kehitämme sisältöjä aktiivisesti ja hyödynnämme muiden toimijoiden asiantuntemusta ja valmiita mediakasvatusmalleja.

Huomioimme mediakasvatuksessamme laajasti eri aihepiirit ja mediat ja suuntaamme sisältöjä erilaisille ryhmille: lapsille, nuorille, aikuisille, senioreille ja erityisryhmille. Kehitämme verkostoja ja hyödynnämme paikallisia kumppanuuksia. Kirjaston luontevia

yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi kuntien hyvinvointityö (hyvinvointikoordinaattori), nuorisotoimi, perhekeskus, paikallislehtien toimitukset, erilaiset vapaaehtoisjärjestöt sekä ikääntyvien ja vammaisten päivä- ja työtoiminta (hyvinvointialue). Lisäksi teemme yhteistyötä mm. Viitasaaren Digikeskuksen ja etätyökeskus Hubteekin kanssa. Ne tarjoavat kuntalaisten käyttöön monipuolisesti erilaisia laitteita ja tiloja, kuten tehokkaita tietokoneita, 3D-tulostimia, VR-laseja ja podcast-studion sekä kuvaamiseen, piirtämiseen, striimaamiseen, editointiin ja animaatioiden tekemiseen tarvittavaa välineistöä. Kirjasto keskittyy omassa työssään tukemaan arjen digitaitoja, tiedonhakuosaamista, mediasisältöjen tulkinta- ja analysointitaitoja sekä asiakkaan henkilökohtaista mediasuhdetta.

Kehitämme, suunnittelemme ja toteutamme mediakasvatusta alan tutkimukseen nojautuen. Hyödynnämme valtakunnallisten mediakasvatustoimijoiden osaamista tekemällä yhteistyötä mm. Faktabaarin, Lukukeskuksen ja Mediametkan kanssa. Seuraamme yhteiskunnan muutoksia ja kehitystrendejä ja luomme ajankohtaisia mediakasvatussisältöjä. Tiedostamme, että kukaan ei ole täysin medialukutaitoinen tai medialukutaidoton - kehitämme omaa osaamistamme täydennyskoulutuksin ja arvioimme toimintamme laatua ja vaikuttavuutta mm. vuosittain yhteistyökumppaneille ja asiakkaille tehtävien kyselyiden avulla. Samalla toimimme asiakkaillemme vertaisoppaina mediataitojen maailmassa. Autamme uusien taitojen oppimisessa asiakkaiden tarpeita kuunnellen ja yhdessä ratkaisuja etsien. Mediakasvatuksen sijasta puhummekin usein mediataitojen tukemisesta.

Lukutaitotyön ja mediakasvatuksen arvot

Lukutaito- ja mediakasvatustyötämme ohjaavat arvot, jotka on kirjattu [Kirjastotyön eettisiin periaatteisiin](#), [PiKe-kirjastojen visioon](#), [Yleisten kirjastojen suunta - linjausasiakirjaan](#) sekä [Kansallisiin mediakasvatuslinjauksiin](#). Arvomme ovat **avoimuus, kestävä kehitys, kulttuurinen moninaisuus, moniarvoisuus, rohkeus, sananvapaus, sivistys, tutkittu tieto, vastuullisuus, yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys**.

Painotamme työssämme sivistyksen, ihmisyyden ja eettisyyden ihanteita. Pyrimme toimintaan, joka perustuu luotettavaan, riippumattomaan ja tutkittuun tietoon. Tuemme osallisuutta ja luomme kohtaamisia – tarjoamme palveluita kaikille ja panostamme saavutettavuuteen. Annamme tilaa erilaisille ihmisille, näkökulmille ja mielipiteille. Samalla muistutamme, että sananvapautteen kuuluu vastuu, kuten tekijänoikeuksien kunnioittaminen, muita arvostava käyttäytyminen ja sananvapautta rajoittavan vihapuheen vastustaminen.

Sanastoa

Lukutaitoihin liittyvä terminologia on kirjavaa ja etenkin verkkolukutaitojen osalta vielä muotoutumassa. Osa termeistä on päällekkäisiä, osa käsittelee samaa asiaa, lukutaitoja, hieman eri näkökulmista. Alle on listattu käsitteitä, joita käytämme kirjastopolussa.

Digituki / digiopastus tarkoittaa älylaitteiden ja digitaalisten palveluiden käytön tukea. Digituen avulla asiakas oppii käyttämään älylaitetta ja digitaalisia palveluita itsenäisesti ja turvallisesti. Lähde: [YKN:n suositus kirjastojen digituesta](#)

Disinformaatio on keksittyä tai tarkoituksellisesti vääristeltyä informaatiota, mukaan lukien tarkoituksellisesti luodut huhut ja salaliittoteoriat. Välillä puhutaan myös mis- ja malinformaatiosta. **Misinformaatio** on tahattomasti jaettua väärää tai harhaanjohtavaa informaatiota. Sitä jakavat ihmiset, jotka eivät ole tarkistaneet väitteen todenperäisyyttä tai jotka uskovat, että väite on totta. **Malinformaatio** on väärää sisältöä, joka on tarkoituksellisesti luotu aiheuttamaan vahinkoa, esimerkiksi käyttämällä aseena instituutioiden tuottamaa tietoa (tutkimuksia, otsikoita jne.). Lähde: [Digitaalinen informaatiolukutaito -opas \(Faktabaari\)](#)

Informaatiolukutaito tarkoittaa taitoa löytää, analysoida ja ymmärtää erilaisia tekstejä, viestejä, uutisia ja niiden konteksteja. Informaatiolukutaidon piiriin kuuluu kaikenlainen tieto painotuotteista digitaalisiin sisältöihin, kuviin ja puheeseen. Välillä puhutaan myös **digitaalisesta informaatiolukutaidosta**, jolla tarkoitetaan informaation monipuolista käyttöä, tulkintaa ja kriittistä analysointia digitaalisissa ympäristöissä. Termit linkittyvät medialukutaitoon. Lähde: [Digitaalinen informaatiolukutaito -opas \(Faktabaari\)](#)

Mediakasvatus on toimintaa, jolla vahvistetaan medialukutaitoa eli median tulkinnan, tuottamisen ja käyttämisen taitoja. Mediakasvatus voi olla strukturoitua ohjaamista ja opettamista tai spontaania, keskusteluun ja kohtaamiseen perustuvaa toimintaa. Lähde: [Mediakasvatusseuran mediasanasto](#)

Medialukutaito tarkoittaa taitoa ymmärtää, tulkita, arvioida ja tuottaa mediasisältöjä sekä toimia erilaisissa mediaympäristössä. Mediasisällöt voivat olla kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, ääntä tai näiden yhdistelmiä. Medialukutaitoihin kuuluvat myös tiedonhakutaidot, kriittinen lukutaito, medialaitteiden käyttötaidot, mediavälitteiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä elämänhallintaan, hyvinvointiin, osallisuuteen ja poliittiseen vaikuttamiseen liittyvä mediaosaaminen. Toisinaan medialukutaidon lisäksi tai sijasta puhutaankin kattavammin **mediataidoista**. Mediataidoilla on yksilötasoa laajempi, yhteiskunnallinen ulottuvuus: yhteisön jäsenten vahvat mediataidot vahvistavat myös demokratiaa. Lähde: [Mediataitokoulu](#) ja [Mediakasvatusseuran mediasanasto](#)

Mediasuhde tarkoittaa henkilökohtaisia median käyttöön ja sisältöihin liittyviä mieltymyksiä, tapoja ja tunteita. Mediasuhteemme muuttuu kaiken aikaa kokemusten ja keskustelujen kautta. Mediakasvatus auttaa yksilöä analysoimaan omaa mediasuhdettaan; tunnistamaan mediaan liittyviä tunteitaan ja kyseenalaistamaan toimintatapojaan. Lähde: [Mediakasvatusseuran mediasanasto](#)

Monilukutaito on termi, jota käytetään erityisesti opetussuunnitelmissa. Se kattaa kaikki lukutaitojen osa-alueet perinteisestä luku- ja kirjoitustaidosta medialukutaitoon, datanlukutaitoon ja visuaaliseen lukutaitoon. Monilukutaitoinen yksilö osaa lukea, tulkita, kirjoittaa ja muilla tavoin tuottaa monimuotoisia tekstejä erilaisissa ympäristöissä ja erilaisin välinein. Monilukutaitoon liittyy ajatus monikielisyydestä ja laajasta tekstikäsitelmästä, jonka mukaan tekstit voivat olla kirjoitettuja, puhuttuja, kuvallisia ja graafisia ja niissä voi olla videokuva ja liikettä. Lähde: [Kansallinen lukutaitostrategia 2030](#)

Lasten kirjastopolku

Lasten kirjastopolku koskee varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia Pihtiputaalla ja Viitasaarella. Kirjastopolku vakiinnuttaa ja kehittää kirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä sekä tarjoaa varhaiskasvatuksen työntekijöille tietoa siitä, miten he voivat hyödyntää kirjastopalveluita omassa työssään. Kirjastopolku toimii suunnitelmana, jonka mukaan toteutamme kirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä osapuolten resurssit huomioiden. Tavoitteena on, että lukeminen ja kirjaston palvelut tulevat tutuksi ja luontevaksi osaksi lasten arkea jo ennen esikouluikää.

Kirjastopolkua laatiessamme olemme ottaneet huomioon varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt **tehtävät** sekä **laaja-alaisen osaamisen** ja **oppimisen** osa-alueet, joita ovat mm. kielellisten taitojen ja valmiuksien vahvistaminen, kielellisen identiteetin kehittäminen, monilukutaidon ja mediataitojen edistäminen sekä lastenkirjallisuuden monipuolinen käyttö. Lisäksi olemme hyödyntäneet opetushallituksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) julkaisemia **medialukutaidon** ja **digitaalisen osaamisen** kuvauksia. Päivitämme kirjastopolun sisällöt vuosittain yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa.

Kirjastopolun avulla toteutamme **kirjastoille laissa määritellyjä tehtäviä**: edistämme lukemista ja kirjallisuutta, tarjoamme tietopalvelua, ohjaamme tiedonhankinnassa ja tuemme monipuolisen lukutaidon kehittämisessä.

Lasten- ja nuortenkirjastotyöstä vastaava lastenkirjastotiimi ottaa vuosittain elokuussa yhteyttä varhaiskasvatuksen esihenkilöihin ja sopii yhteistyön sisällöistä ja aikataulutuksesta heidän kanssaan. Voimme muokata kirjastopolun sisältöjä kullekin ikäluokalle ja ryhmälle sopiviksi. Toteutamme tuokiot joko kirjastossa, varhaiskasvatuksen yksiköissä tai kirjastoautossa. Tuokiot tulee varata kirjastosta noin 3 viikkoa ennen toivottua ajankohtaa. Kirjasto toivoo, että varhaiskasvatuksen ryhmät käyvät aktiivisesti myös omatoimisilla lainauskäynneillä.

Lastenkirjastotiimi auttaa varhaiskasvattajia kaikissa lasten kirjastopalveluihin liittyvissä asioissa. Ota yhteyttä:

Viitasaaren varhaiskasvatus:

Kirjastonhoitaja Maria Saarnio
maria.saarnio@pihtipudas.fi
puh. 044 675 6110

Pihtiputaan varhaiskasvatus:

Kirjastovirkailija Sirpa Häkkinen
sirpa.hakkinen@pihtipudas.fi
Kirjastonhoitaja Marjaana Turpeinen
marjaana.turpeinen@pihtipudas.fi
puh. 040 860 0747

SATUTUOKIOT JA SATUPASSI

Satutuokiossa luemme yhdessä kirjoja ja keskustelemme luetusta.

Kirjasto järjestää ryhmille räätälöityjä satutuokioita esimerkiksi tietystä teemasta. Voimme toteuttaa tuokiot mm. **mediasatutuokiona, aistisatutuokiona** tai **satujumppana**.

Loruhetket sopivat pienimmille lapsille.

Ryhmille räätälöityjen tuokioiden lisäksi kirjasto järjestää säännöllistä, kaikille avointa satutuokiotoimintaa. Jokainen osallistuja saa kirjastosta satupassin, johon liimataan tarra satutuokion päätteeksi. Kun passi on täynnä, osallistuja saa kirjastosta yllätyslahjan.

MEDIATAITOPAJA

Työpajassa käsittelemme leikin ja yhdessä tekemisen kautta esimerkiksi pelaamista, ikärajoja, mainoksia, sarjakuvaa, median herättämiä tunteita, toden ja sadun eli faktan ja fiktion tunnistamista tai median kuvastoa ja äänimaisemaa. Työpajojen kohderyhmänä ovat 4–5-vuotiaat. Kirjasto ja varhaiskasvatus sopivat pajojen tarkemmasta sisällöstä etukäteen.

KIRJASTONKÄYTÖN OPASTUS

Lainauskäyntiin yhdistetty lyhyt opastustuokio, jonka aikana lapset pääsevät tutustumaan kirjaston tiloihin ja kokoelmiin. Lisäksi juttelemme hyvästä kirjastokäyttäytymisestä ja harjoittelemme lainausautomaatin käyttöä.

TAPAHTUMAT

Kirjasto järjestää vuosittain tapahtumia alle kouluikäisille lapsille yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Tapahtumat voivat olla esimerkiksi **nukketeatteriesityksiä, musiikkiesityksiä, kirjastoseikkailuja, sanataidetyöpajoja** tai muita toiminnallisia lastenkulttuuritapahtumia kirjaston henkilökunnan tai ulkopuolisten tuottajien toteuttamana.

VIERAILUT VANHEMPAINILTOIHIN JA HENKILÖKUNNAN KOULUTUKSIIN

Varhaiskasvatus voi kutsua kirjaston työntekijän vanhempainiltaan tai henkilökunnan koulutukseen kertomaan lukemisen merkityksestä, kirjaston palveluista sekä eri ikäryhmille sopivasta kirjallisuudesta ja muusta aineistosta. Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle kirjasto voi vinkata myös mediakasvatukseen soveltuvia sisältöjä.

KIRJASTO TILANTARJOAJANA

Varhaiskasvatuksen ryhmät voivat hyödyntää kirjaston tiloja mm. oppimisympäristönä, näyttely- ja esiintymistilana, oleskelutilana tai tapahtumapaikkana. Tiedustelut ja tilavaraukset kirjastosta.

VALMIIKSI KOOTUT AINEISTOPAKETIT

Kirjaston henkilökunta kokoaa lainattavia aineistopaketteja varhaiskasvatusryhmien toivomista teemoista. Aineistopyynnöt tulee esittää 1–2 viikkoa ennen toivottua ajankohtaa, jotta seutuvarauksen kautta tuleva aineisto ehtii mukaan.

ETEISKIRJASTO

Kirjasto kokoaa päiväkodin tiloihin sijoitettavan pienen kirjakokoelman, josta lasten vanhemmat voivat lainata kirjoja kotiin iltalukemiseksi. Kirjasto ja varhaiskasvatus sopivat kirjoista ja lainauskäytännöistä eteiskirjastoa perustettaessa.

KIRJASTOAUTO

Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjastoauto käy varhaiskasvatuksen yksiköissä kerran kuukaudessa syyskuusta toukokuuhun.

Kirjastoautosta voi lainata mm. lastenkirjoja, elokuvia, äänitteitä ja aikakauslehtiä sekä tehdä seutuvarauksia Keski-kirjastoissa olevaan aineistoon. Laina-aika on kirjastoautossa neljä viikkoa. Autoon voi palauttaa kaikista Keski-kirjastoista lainattua aineistoa.

Kirjastoautossa asiakkaita palvelevat kirjastonhoitaja/kirjastovirkailija sekä kuljettaja. Järjestämme autossa mm. satutuokioita ja kirjastonkäytön opastusta.

YHTEISÖKORTTI

Yhteisökortilla voi lainata ammattikirjallisuutta ja lasten aineistoja oman yksikön käyttöön. Yhteisökortille merkitään vastuuhenkilö, joka voi olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettaja. Vastuuhenkilö sitoutuu noudattamaan kirjaston laina-aikoja ja käytösääntöjä. Jos yhteisön tiedot muuttuvat, vastuuhenkilön tulee ilmoittaa siitä kirjastoon.

Kirjasto uusii yhteisöasiakkaiden lainat automaattisesti (enintään 5 uusintaa/laina). Myöhästymismaksuja ei peritä. Palauttamattomista ja varatuista aineistoista lähetetään muistutus vastuuhenkilölle.

Perusopetuksen kirjastopolku

Perusopetuksen kirjastopolku koskee 0.–9. luokkien oppilaita Pihtiputaalla ja Viitasaarella. Suunnitelman tavoitteena on virittää lasten ja nuorten lukuinnostusta sekä taata se, että kaikilla oppilailla on tasavertaiset mahdollisuudet kirjaston palveluihin ja monilukutaidon tukeen. Kirjastopolku toimii suunnitelmana, jonka mukaan toteutamme kirjaston ja perusopetuksen yhteistyötä.

Kirjastopolkua laatiessamme olemme huomioineet esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sekä tiedonhankinta- ja hallintataidot, elämyksellisyyden, tiedon tuottamisen taidot ja kirjallisuuskasvatuksen. Lisäksi olemme hyödyntäneet opetushallituksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) julkaisemia medialukutaidon ja digitaalisen osaamisen kuvauksia.

Kirjastopolun avulla toteutamme kirjastoille laissa määritellyjä tehtäviä: edistämme lukemista ja kirjallisuutta, tarjoamme tietopalvelua, ohjaamme tiedonhankinnassa ja tuemme monipuolisen lukutaidon kehittämisessä. Päivitämme kirjastopolun sisällöt vuosittain yhdessä perusopetuksen kanssa.

Lasten- ja nuortenkirjastotyöstä vastaava lastenkirjastotiimi ottaa lukuvuoden alkaessa yhteyttä opettajiin ja sopii yhteistyön sisällöistä ja aikataulutuksesta heidän kanssaan. Voimme muokata kirjastopolun sisältöjä kullekin koululle ja oppilasryhmälle sopiviksi. Toteutamme tuokiot joko kirjastossa, koululla tai etäyhteyksien välityksellä. Tuokiot tulee varata kirjastosta noin 3 viikkoa ennen toivottua ajankohtaa.

Kirjasto toivoo, että opettajat tuovat oppilaitaan aktiivisesti myös omatoimisille lainauskäynneille. Opettajan tulee olla luokan mukana valvomassa oppilaita.

Lastenkirjastotiimi auttaa kouluja kaikissa lasten ja nuorten kirjastopalveluihin liittyvissä asioissa. Ota yhteyttä:

Viitasaaren koulut (Haapaniemi, Huopana, Kymönkoski)

Kirjastonhoitaja Maria Saarnio
maria.saarnio@pihtipudas.fi
puh. 044 675 6110

Pihtiputaan koulut (Muurasjärvi, Putaanvirta):

Kirjastovirkailija Sirpa Häkkinen
sirpa.hakkinen@pihtipudas.fi
Kirjastonhoitaja Marjaana Turpeinen
marjaana.turpeinen@pihtipudas.fi
puh. 040 860 0747

ESIKOULU

KIRJASTOSEIKKAILU

Tarinallinen seikkailu, jossa tutustumme leikin ja yhdessä tekemisen avulla kirjaston tiloihin ja kokoelmiin sekä harjoittelemme lainausautomaatin käyttöä. Seikkailu päättyy yhteiseen lukuhetkeen. Seikkailun kesto ryhmän koosta riippuen 40–60 min.

Esikoululaisten on mahdollista saada seikkailun yhteydessä oma kirjastokortti. Täytetty [korttihakemus](#) tulee palauttaa kirjastoon etukäteen. Hakemuksen voi täyttää myös [sähköisesti](#).

SATUTUOKIO

Kirjasto toteuttaa satutuokion ryhmän toivomasta teemasta. Voimme järjestää tuokion joko kirjastossa tai omassa luokassa. Tuokio voidaan toteuttaa myös **mediasatutuokiona** tai **aistisatutuokiona**.

1. LUOKKA

KIRJASTO TUTUKSI OHJATULLA RYHMÄKÄYNNILLÄ

Toiminnallinen tuokio, jossa opimme perusasioita kirjastosta. Tuokion päätteeksi oppilaat saavat kirjastokortin, jos sitä ei vielä ole.

Käsiteltäviä aiheita:

- kirjaston tilat, erityisesti lastenosasto ja sen kokoelmat
- kirjastokortti ja sen vastuullinen käyttö
- lainaaminen ja palauttaminen
- aineiston käsittely kirjastossa ja kotona
- hyvä kirjastokäyttäytyminen
- avun pyytäminen henkilökunnalta

2. LUOKKA

KIRJAVINKKAUS

Kirjaston työntekijä esittelee ikä- ja osaamistasoon sopivaa luettavaa ja esittelee Keski-kirjastojen lukudiplomia. Vinkkauksen jälkeen oppilaiden on mahdollista lainata kirjoja.

MEDIATAITOPAJA

Toiminnallisessa työpajassa käsittelemme esimerkiksi somea, ikärajoja, mainoksia, sarjakuvaa, median herättämiä tunteita, faktan ja fiktion tunnistamista tai median kuvastoa ja äänimaisemaa. Kirjasto ja opettaja sopivat pajan tarkemmista sisällöistä etukäteen.

3. LUOKKA

KIRJASTOSEIKKAILU

Tarinallinen ja toiminnallinen seikkailu, jonka aikana käsittelemme mm. seuraavia asioita:

- aakkostus ja hyllyjärjestys
- aineiston käsittely ja elämäнкаari
- tiedonhaku ja kirjastoluokitus

Seikkailun kesto ryhmän koosta ja aktiivisuudesta riippuen 60–90 min.

4. LUOKKA

KIRJAVINKKAUS

Kirjaston työntekijä vinkkaa oppilaiden ikä- ja osaamistasoon sopivaa aineistoa painottaen uusia lastenkirjoja. Vinkkaustuokion kestää noin 45–60 min. Voimme toteuttaa kirjavinkkauksen myös **vertaisvinkkauksena** tai **kirjavaaleina**. Vinkkauksen jälkeen oppilaiden on mahdollista lainata kirjoja.

5. LUOKKA

KIRJASTONKÄYTÖN OPASTUS

Oppilaat tutustuvat kirjaston henkilökunnan johdolla tiedonhaun prosessiin sekä kirjaston tiloihin ja palveluihin. Tiedonhakuharjoitukset voidaan liittää äidinkielen ja kirjallisuuden tai muiden aineiden opetukseen.

Käsiteltäviä aihepiirejä:

- kirjastoasiointin perusteet
- kirjaston tilat ja palvelut
- verkkokirjasto ja tiedonhaku (mobiilitehtävät)
- aineistolajit, aakkostus, genret ja kirjastoluokitus

MEDIA-AIHEINEN AINEISTOVINKKAUS

Kirjaston työntekijä vinkkaa oppilaiden ikätasoon sopivia media-aiheisia kirjoja ja muuta aineistoa. Vinkkaustuokio kestää 45–60 min. Vinkkauksen jälkeen oppilaiden on mahdollista lainata aineistoa.

6. LUOKKA

MEDIATAITOPAJA esim. mediataitoviikolla

Pajassa käsittelemme vuorovaikutteisien menetelmien esimerkiksi lähdekritiikkiä, disinformaation muotoja, kuvien käyttöä ja verkkokäyttämisen perusasioita. Samalla oppilaat pääsevät harjoittelemaan erilaisten mediasisältöjen tuottamista. Kirjasto ja opettaja sopivat pajan tarkemmista sisällöistä etukäteen.

7. LUOKKA

TIEDONHALLINNAN TEEMATUNTI

Harjoittelemmekin itsenäistä kirjastonkäyttöä ja tiedonhakuja verkkokirjastossa. Tiedonhakuharjoitukset voidaan liittää äidinkielen ja kirjallisuuden tai muiden aineiden opetukseen. Opastuksen kesto 2 x 45 minuuttia.

Käsiteltäviä aihepiirejä:

- kirjastoasiointin perusteet
- kansallinen E-kirjasto
- kirjaston luokitusjärjestelmä YKL
- verkkokirjasto ja tiedonhaku (mobiilitehtävät): aineiston varaaminen, lainojen uusinta, aineistojen saatavuustietojen tulkinta ja paikantaminen hyllystä
- lähdekritiikki

8. TAI 9. LUOKKA

KIRJAVINKKAUS TAI VINKKIHYLLY

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen liitetty vinkkaus tai kirjaesittely kirjallisuuden genreistä tai suomalaisesta kaunokirjallisuudesta. Vinkkaus on vuorovaikutteista ja lukukokemusten jakamisella on siinä merkittävä rooli. Kirjasto huomioi vinkkauksessa vähän lukevat oppilaat, joilla on haasteita löytää kiinnostavaa ja omaan osaamistasoonsa sopivaa luettavaa.

Vaihtoehtoisesti kirjaston henkilökunta voi koostaa yläkoululaisille vinkkihyllyn kirjastoon ryhmien toivomista teemoista.

7.-9. LUOKAT

TET-HARJOITTELU KIRJASTOSSA

TET-harjoittelussa oppilas tutustuu käytännön kirjastotyöhön henkilökunnan opastamana. TET-harjoittelijalle nimetään kirjastossa ohjaaja, joka perehdyttää oppilaan ja antaa hänelle pieniä, itsenäisesti hoidettavia tehtäviä. Tämän lisäksi jokainen kirjaston työntekijä kertoo tettiäiselle omasta työkuvastaan.

TET-harjoittelija osallistuu yhdessä ohjaajansa kanssa kirjaston rutiinitöihin, kuten hyllyttämiseen, asiakaspalveluun, hyllyvarausten keräämiseen ja pieniin järjestelytehtäviin. Tettiäinen on mukana TET-jakson aikana järjestettävissä satutuokioissa, kirjavinkkauksissa ja kirjastonkäytön opastuksissa. Hän tutustuu kirjaston sähköisiin palveluihin ja tiedonhakuun verkkokirjastossa. Lisäksi tettiäistä voidaan pyytää kokoamaan kirjastoon pieni aineistonäyttely tai tekemään kirjaston some-kanaville nimetön päivitys TET-jaksosta.

Koska TET-harjoittelu kirjastossa edellyttää sekä motivaatiota että kohtuullista luku- ja kirjoitustaitoa, TET-paikkaa haetaan sähköpostitse. Hakijaa pyydetään kertomaan lyhyesti (muutamalla virkkeellä) miksi hän haluaa TET-harjoitteluun kirjastoon. TET-jaksolle otetaan yksi oppilas kerrallaan enintään viiden työpäivän ajaksi.

Hakemukset Pihtiputaan kirjastoon: pihtiputaan.kirjasto@pihtipudas.fi

Hakemukset Viitasaaren kirjastoon: viitasaaren.kirjasto@viitasaari.fi

KAIKKI LUOKAT

Nämä toimintamuodot sopivat eri-ikäisille koululaisille. Kirjailijavierailuja ja sanataidepajoja kirjasto järjestää erityisesti hankkeiden yhteydessä.

LUKUDIPLOMI

Lukudiplomin tavoitteena on innostaa lasta ja nuorta lukemaan. Lukudiplomisuoritusta varten oppilas lukee tai kuuntelee vähintään kuusi kirjaa. Opettaja arvioi luettavan kirjan soveltuvuuden oppilaan lukudiplomisuoritukseen. Kirjavinkkejä voi pyytää kirjaston henkilökunnalta. Luettujen kirjojen koontilistoja jaetaan kirjastossa. Koontilistoja ja lukudiplomipohjia voi tulostaa myös verkkokirjaston lukudiplomisivuilta:

[Lukemalla lentoon – alakoulun lukudiplomi](#)

[Yläkoulun lukudiplomi](#)

KIRJAILIJAVIERAILU

Lasten- tai nuortenkirjailija vierailee koululla kirjaston kutsumana. Kirjasto ja koulut suunnittelevat vierailun yhdessä. Käytännön järjestelyistä vastaa kirjasto. Oppilaat valmistautuvat vierailuun tutustumalla kirjailijan teoksiin sekä miettimällä kysymyksiä.

NÄYTTELY, PROJEKTI TAI TAPAHTUMA

Oppilaat suunnittelevat yhdessä kirjaston ja aineen- tai luokanopettajan kanssa näyttelyn, projektin tai tapahtuman, joka toteutetaan kirjaston tiloissa. Toiminnasta tulee sopia kirjaston kanssa hyvissä ajoin.

SATUTUOKIO / ÄÄNEENLUKUTUOKIO

Kirjasto toteuttaa satutuokion tai ääneenlukutuokion ryhmän toivomasta teemasta. Tuokio voidaan pitää joko kirjastossa tai omassa luokassa.

SANATAIDEPAJA

Paja herättelee oppilaiden mielenkiintoa kirjoja ja kirjallisuutta kohtaan elämyksellisin ja osallistavin menetelmin. Oppilaat tekevät erilaisia harjoitteita, kirjoittavat tekstejä ja leikkivät sanoilla ja kielellä.

YHTEISÖKORTTI

Yhteisökortilla voi lainata ammattikirjallisuutta ja aineistoja oman luokan käyttöön.

Yhteisökortille merkitään vastuuhenkilöksi opettaja. Kortti on henkilökohtainen – kyseessä ei siis ole luokan kortti, vaan vastuuhenkilön oma työkortti. Vastuuhenkilö sitoutuu noudattamaan kirjaston laina-aikoja ja käyttösääntöjä. Jos yhteisön tiedot muuttuvat, vastuuhenkilön tulee ilmoittaa siitä kirjastoon.

Kirjasto uusii yhteisöasiakkaiden lainat automaattisesti (enintään 5 uusintaa/laina). Myöhästymismaksuja ei peritä. Palauttamattomista ja varatuista aineistoista lähetetään muistutus vastuuhenkilölle.

KIRJASTOAUTO

Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjastoauto käy Huopanan, Kymönkosken, Muurasjärven ja Putaanvirran kouluilla kerran kuukaudessa syyskuusta toukokuuhun.

Kirjastoautosta voi lainata mm. kirjoja, elokuvia, äänitteitä ja aikakauslehtiä sekä tehdä seutuvarauksia Keski-kirjastoissa olevaan aineistoon. Laina-aika on kirjastoautossa neljä viikkoa. Autoon voi palauttaa kaikista Keski-kirjastoista lainattua aineistoa.

Kirjastoautossa asiakkaita palvelevat kirjastonhoitaja/kirjastovirkailija sekä kuljettaja. Järjestämme autossa mm. satutuokioita ja kirjastonkäytön opastusta.

Kirjastopolku toisen asteen opiskelijoille

Toisen asteen kirjastopolku tarjoaa tietoa kirjaston palveluista Pihtiputaan ja Viitasaaren lukioiden sekä ammattiopisto Poken opiskelijoille ja opettajille. Kirjastopolku toimii suunnitelmana, jonka tavoitteena on vakiinnuttaa ja kehittää kirjaston ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä. Suunnitelma takaa kaikille opiskelijoille tasavertaiset mahdollisuudet kirjaston palveluihin ja monilukutaidon tukeen.

Kirjastopolkua laatiessamme olemme huomioineet [lukion opetussuunnitelman perusteet](#), [ammattillisten tutkintojen perusteet](#) sekä [kirjastoille laissa määritellyt tehtävät](#).

Kirjasto tukee lukioita opetussuunnitelman laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamisessa, kuten monilukutaidon ja kulttuuriosaamisen kehittämisessä. Kirjastoyhteistyö on kirjattu opetussuunnitelmassa osaksi äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta, mutta kirjaston materiaaleja, tiloja ja asiantuntemusta voi hyödyntää myös muissa oppiaineissa.

Ammattiin opiskeleville kirjasto tarjoaa tukea yhteisten tutkinnon osien suorittamiseen, kuten viestinnän ja vuorovaikutuksen, digitaalisissa ympäristöissä toimimisen sekä taiteen ja luovan ilmaisun opintoihin. Samalla autamme opiskelijoita kehittämään ammatillisten tutkintojen perusteissa mainittuja elinikäisen oppimisen avaintaitoja, esimerkiksi monilukutaitoa, kulttuuritietoisuutta, oppimis- ja kansalaistaitoa sekä digitaalisia taitoja.

Kirjastopolun avulla toteutamme myös kirjastolain meille asettamia vaatimuksia: tarjoamme tietopalvelua, ohjaamme tiedonhankinnassa sekä edistämme lukemista, kirjallisuutta ja monipuolista lukutaitoa. Kirjasto tarkistaa ja päivittää toisen asteen kirjastopolun vuosittain yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Nuortenkirjastotyöstä vastaava kirjaston työntekijä ottaa vuosittain elokuussa yhteyttä lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opettajiin sekä ammattiopiston viestinnän opettajiin ja sopii yhteistyön aikataulutuksesta heidän kanssaan. Kirjasto auttaa oppilaitoksia kaikissa nuorten kirjastopalveluihin liittyvissä asioissa. Ota yhteyttä:

Viitasaaren lukio & ammattiopisto Poke:

Kirjastonhoitaja Maria Saarnio
maria.saarnio@pihtipudas.fi
puh. 044 675 6110

Pihtiputaan lukio:

Kirjastovirkailija Sirpa Häkkinen
sirpa.hakkinen@pihtipudas.fi
Kirjastonhoitaja Marjaana Turpeinen
marjaana.turpeinen@pihtipudas.fi
puh. 040 860 0747

SISÄLLÖT LUKIOLAISILLE

KIRJASTONKÄYTÖN OPASTUS

Ensimmäisen vuoden opiskelijoille suunnattu kirjastonkäytön opastus, jossa henkilökunta esittelee kirjaston tiloja, kokoelmia, lainauskäytäntöjä ja keskeisimpiä palveluita. Opiskelijat tutustuvat verkkokirjastoon ja kansalliseen E-kirjastoon. Tuokion päätteeksi teemme kirjastokortit niille opiskelijoille, joilla ei ole Keski-kirjastojen korttia.

TIEDONHAUN OPASTUS

Kertaamme tiedonhaun prosessia ja harjoittelempa tiedonhakua verkkokirjastossa. Opiskelijat tutustuvat kirjaston luokitusjärjestelmään (YKL) ja asiasanoitukseen, opettelevat tulkitsemaan verkkokirjaston saatavuustietoja ja paikantamaan aineistot hyllystä. Lisäksi keskustelemme lähdekritiikistä, tekijänoikeuksista ja plagioinnista.

Opastus voidaan liittää esimerkiksi kurssiin ÄI5 Tekstien tulkinta 1. Soveltuu myös muiden opiskeltavien aineiden yhteyteen, kuten reaaliaineisiin.

VINKKIHYLLY

Kirjaston henkilökunta koostaa kirjastoon vinkkihyllyn ryhmien toivomista genreistä/aiheista. Opiskelijat käyvät lainaamassa aineistoja omatoimisesti. Kirjasto kokoaa uudet aineistot kurssien vaihtuessa. Opettajan tulee toimittaa aiheet kirjastoon 1–2 viikkoa ennen toivottua ajankohtaa.

SISÄLLÖT AMMATTIOPISTON OPISKELIJOILLE

KIRJASTO TUTUKSI – KIRJASTONKÄYTÖN OPASTUS UUSILLE OPISKELIJOILLE

Opiskelijat tutustuvat kirjaston tiloihin, palveluihin ja omaa alaansa käsitteleviin aineistoihin kirjaston henkilökunnan johdolla. Samalla pohditaan ja avarretaan omia kirjastomielikuvia yhdessä keskustellen ja kahvitellen. Kirjasto huomioi opastustuokion suunnittelussa ryhmän mielenkiinnon kohteet, esimerkiksi harrastukset. Logistiikka-alan opiskelijat voivat tutustua kirjastoautoon kuljettajan johdolla. Tuokion päätteeksi teemme kirjastokortit niille opiskelijoille, joilla ei ole Keski-kirjastojen korttia.

Tuokiossa voidaan kerrata myös tiedonhaun periaatteita ja opetella verkkokirjaston käyttöä, mikäli opettaja sitä toivoo.

KIRJAVINKKAUS

Kirjaston henkilökunta esittelee opiskelijoiden alaan liittyviä tai muita ryhmän toivomia kirjoja. Kirjavinkkaus kestää noin 45 minuuttia ja sen päätteeksi on mahdollisuus lainaamiseen. Vinkkaustuokiot tulee varata kirjastosta 1–2 kuukautta ennen toivottua ajankohtaa.

YHTEISET SISÄLLÖT LUKIOON JA AMMATTIOPISTOON

Kirjasto toteuttaa kirjailijavierailuja ja pajoja erityisesti hankkeiden yhteydessä:

KIRJAILIJAVIERAILU

Kirjailija vierailee lukiossa ja/tai ammattiopistossa. Kirjasto ja oppilaitokset suunnittelevat vierailun yhdessä. Käytännön järjestelyistä vastaa kirjasto. Opiskelijat valmistautuvat vierailuun tutustumalla kirjailijan teoksiin ja miettimällä kysymyksiä.

SANATAIDEPAJA

Pajassa herätellään opiskelijoiden mielenkiintoa kirjoja ja kirjallisuutta kohtaan elämyksellisin ja osallistavin menetelmin. Opiskelijat tekevät erilaisia harjoitteita ja kirjoittavat tekstejä. Sanataidepaja voidaan järjestää kirjaston tai ulkopuolisen toimijan toteuttamana.

MEDIATAITOPAJA

Toiminnallisessa työpajassa opiskelijat pääsevät oppimaan uutta esimerkiksi lähdekritiikistä, tekijänoikeuksista, disinformaation muodoista tai omasta mediasuhteestaan. Paja voidaan toteuttaa myös pakopelinä. Kirjasto ja opettaja sopivat sisällöistä ja toteutustavasta etukäteen.

YHTEISÖKORTTI

Yhteisökortilla voi lainata ammattikirjallisuutta ja aineistoja oman ryhmän käyttöön. Yhteisökortille merkitään vastuuhenkilöksi opettaja. Kortti on henkilökohtainen – kyseessä ei siis ole ryhmän kortti, vaan vastuuhenkilön oma työkortti. Vastuuhenkilö sitoutuu noudattamaan kirjaston laina-aikoja ja käytösääntöjä. Jos yhteisön tiedot muuttuvat, vastuuhenkilön tulee ilmoittaa siitä kirjastoon.

Kirjasto uusii yhteisöasiakkaiden lainat automaattisesti (enintään 5 uusintaa/laina). Myöhästymismaksuja ei peritä. Palauttamattomista ja varatuista aineistoista lähetetään muistutus vastuuhenkilölle.

Aikuisten kirjastopolku

Aikuisten kirjastopolku tarjoaa eri-ikäisille kuntalaisille tietoa Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjastojen palveluista ja tapahtumista. Kirjastopolulla asiakkaat saavat iloa ja virkistystä kirjallisuudesta, oppivat mediataitoja ja kehittävät tiedonhankinta- ja hallintataitojaan yhdessä kirjaston henkilökunnan kanssa.

Aikuisten kirjastopolkua laadittaessa on otettu huomioon kansalliset mediakasvatuslinjaukset, kansallinen lukutaitostrategia sekä kirjastoille laissa määritellyt tehtävät.

Mediakasvatuslinjausten mukaisesti kirjasto huomioi mediakasvatuksessaan erilaiset kohderyhmät, näkökulmat ja aihepiirit. Tuemme kaikenikäisiä kuntalaisia mediataitojen kehittämisessä ja suuntamme sisältöjä myös erityisryhmille. Tavoitteena on opiskella asioita yhdessä, asiakkaiden toiveita ja tarpeita kuunnellen. Laaja-alaiset medialukutaidot edistävät merkityksellistä ja hyvää elämää ja ovat kaikille kuuluvia kansalaistaitoja.

Kirjasto tarjoaa jokaiselle kuntalaiselle mahdollisuuden hyviin lukukokemuksiin ja lukutaidon kehittämiseen. Innostamme asiakkaitamme lukemaan ja edistämme aikuisten monilukutaitoa **lukutaitostrategian** tavoitteiden mukaisesti.

Kirjastopolun avulla toteutamme myös **kirjastoille laissa määritellyjä tehtäviä**: tarjoamme tietopalvelua, ohjaamme tiedonhankinnassa sekä edistämme lukemista, kirjallisuutta ja monipuolista lukutaitoa.

Kehitämme aikuisten kirjastopolun sisältöjä yhdessä asiakkaiden kanssa. Asiakkaat voivat antaa kirjastopolkuun liittyvää palautetta asiakastytyväisyyskyselyn yhteydessä tai kirjastossa käydessään. Kirjaston henkilökunta tarkistaa ja päivittää kirjastopolun sisällöt kerran vuodessa.

Kirjastopolun toteutus vaihtelee kirjastoittain – vältämme päällekkäistä työtä ja tarjoamme erilaisia tapahtumia eri toimipisteissä. Tiedotamme tapahtumistamme ja palveluistamme tarkemmin kirjastojen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Lisätietoja:

Viitasaaren kirjasto

Koulukuja 6
44500 Viitasaari
viitasaaren.kirjasto@viitasaari.fi
puh. 044 733 5692

Facebook
Instagram

Pihtiputaan kirjasto

Keskustie 9
44800 Pihtipudas
pihtiputaan.kirjasto@pihtipudas.fi
puh. 040 860 0747

Facebook
Instagram

KIRJALLISUUSTAPAHTUMAT JA VINKKAUS

Kirjasto järjestää vuosittain aikuisille suunnattuja kirjallisuustapahtumia, kuten **kirjailijavierailuja, runoiltoja** tai **kirjallisuusaiheisia luentoja**.

Paikalliset kirjoittajaryhmät ja kirjailijat ovat tervetulleita kirjastoon esittelemään tekstejään. Kirjasto auttaa tapahtuman markkinoinnissa ja järjestelyissä mahdollisuuksien mukaan. Tiedustelut ja tilavaraukset kirjastosta noin kuukautta ennen toivottua ajankohtaa. *Liitetään myöhemmin linkki: Ohjeet kirjaston tilojen käyttöön*

Kirjaston henkilökunta esittelee ja suosittelee kirjoja asiakaspalvelussa, aineistonäyttelyissä ja kirjaston some-kanavilla. Lisäksi järjestämme aikuisryhmille räätälöityjä **kirjavinkkauksia** pyynnöstä. Vinkkauksessa kirjaston henkilökunta esittelee 5–10 kirjaa ryhmän toivomista aiheista/genreistä. Kirjavinkkaus kestää noin 45 minuuttia. Tuokion päätteeksi on mahdollisuus lainata kirjoja. Vinkkauksia ei järjestetä alle 10 henkilön ryhmille. Vinkkaustuokiot tulee varata kirjastosta 1–2 kuukautta ennen toivottua ajankohtaa.

Kirjavinkkejä saa myös [Keski-kirjastojen lukuneuvonnasta](#). Lukuneuvojat suosittelevat kirjoja, elokuvia tai musiikkiaineistoja asiakkaan toiveiden perusteella. Vinkkilista toimitetaan asiakkaalle sähköpostitse kahden viikon kuluessa lukuneuvontapyynnön jättämisestä. Vaihtoehtoisesti asiakas voi noutaa valmiin kirjapaketin valitsemastaan Keski-kirjastosta.

[Keski-kirjastojen aikuisten lukudiplomi](#) haastaa löytämään uutta, monipuolista luettavaa. Lukudiplomin suorittaja lukee vähintään kymmenen kirjaa eri aihealueilta. Diplomin suorittaneiden kesken arvotaan kirjapalkintoja. Tarkemmat ohjeet ja kirjavinkkilistat löytyvät kirjastosta ja verkkokirjastosta.

LUKUPIIRI

Kirjasto järjestää säännöllisesti lukupiirin kokoontumisia Viitasaaren toimipisteessä. Lukupiirissä keskustelemme yhdessä valitusta teoksesta ja jaamme lukukokemuksia. Piiri on kaikille aikuisille avoin. Lukupiirikirjoja voi tiedustella kirjaston asiakaspalvelusta.

TEEMALUENNOT JA TYÖPAJAT

Kirjasto toteuttaa mediataitoihin liittyviä teemaluentoja tai työpajoja yhdessä muiden mediakasvatustoimijoiden kanssa. Aiheina voivat olla esimerkiksi tietoturva, tekoäly, sosiaalinen media, yksityisyydensuoja verkossa, tiedonhaku verkkokirjastossa, sähköinen asiointi pankkien ja viranomaisien palveluissa, kriittinen ja analyyttinen median käyttö tai valeuutiset ja muut disinformaation muodot.

KIRJASTON LAITTEIDEN JA SÄHKÖISTEN PALVELUIDEN OPASTUS

Kirjaston henkilökunta opastaa asiakkaita kirjaston laitteiden (tietokoneet, tabletit, mikrofilmin lukulaite) ja sähköisten palveluiden käytössä:

- **E-kirjasto**: e-kirjoja, äänikirjoja ja digilehtiä
- **ePress sanomalehdet**: kotimaisia sanoma- ja paikallislehtiä
- **Cineast**: elokuvia kaikenikäisille
- **PressReader**: sanoma- ja aikakauslehtiä yli 60 kielellä

Käytön aloituksen opastus kirjaston palveluaikoina ilman ajanvarausta. Pidemmät (noin 30 min.) opastukset tulee varata kirjastosta etukäteen.

KIRJASTONKÄYTÖN OPASTUS

Kirjasto järjestää ryhmille kirjastonkäytön opastusta, jossa tutustutaan kirjaston tiloihin, kokoelmiin, lainauskäytäntöihin, sähköisiin palveluihin ja omatoimikirjaston käyttöön. Opastuksen sisällöissä huomioidaan ryhmän toiveet. Opastustuokiot tulee varata kirjastosta etukäteen.

DIGIOPASTUS

Digiopastuksessa etsimme yhdessä ratkaisuja asiakkaan digipulmiin. Opastuksen aiheena voivat olla esimerkiksi älylaitteen käytön perusteet, sähköpostin käyttö, päivitykset, sovellukset tai verkkoasioinnin opastus. Vahvaa tunnistautumista vaativissa palveluissa kirjasto opastaa yleisluontoisesti. Digiopastaja ei saa nähdä asiakkaan tunnuksia, hän ei tee vahvaa tunnistautumista asiakkaan puolesta eikä opasta asioissa, joissa riskinä on taloudellisen tappion aiheutuminen asiakkaalle (esim. rahapelit verkossa).

Digiopastukseen tulee varata aika etukäteen kirjaston asiakaspalvelusta.

MUUT TAPAHTUMAT

Kirjasto järjestää vuosittain myös muita kulttuuriin, hyvinvointiin, digitaitoihin ja harrastuksiin liittyviä tapahtumia. Lisäksi kirjasto osallistuu mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisiin teemapäiviin ja -viikkoihin, kuten Lukuviikkoon, Mediataitoviikkoon ja Lukurauhan päivään.

KIRJASTO TILANTARJOAJANA

Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. *Liitetään myöhemmin linkki: Ohjeet kirjaston tilojen käyttöön*

Viitasaaren toimipisteessä asiakkaiden käytössä on tutkijanhuone, jossa on lukulaitteet mikrofilmeille ja -korteille sekä internetyhteydellä ja tekstinkäsittelyohjelmalla varustettu tietokone. Tila soveltuu hyvin esimerkiksi opiskelijoille ja tutkijoille. Tiedustelut ja tilavaraukset Viitasaaren kirjastosta.

SAAVUTETTAVUUSKIRJASTO CELIA

Kirjasto rekisteröi asiakkaita [Celian](#) palveluiden käyttäjiksi. Celia on maksuton erikoiskirjasto, joka tuottaa ja välittää mm. ääni- ja pistekirjoja. Asiakkaiksi voivat liittyä kaikki, joille lukeminen on vaikeaa vamman, sairauden, näön heikkenemisen, luki- tai keskittymisvaikeuden tai muun syyn vuoksi.

YHTEISÖKORTTI

Yhteisökortti on tarkoitettu esimerkiksi palvelutalojen tai hoivakotien käyttöön. Kortilla voi lainata ammattikirjallisuutta ja aineistoja yhteisön jäsenille.

Yhteisökortille merkitään vastuuhenkilö, joka voi olla esimerkiksi palvelutalon työntekijä. Vastuuhenkilö sitoutuu noudattamaan kirjaston laina-aikoja ja käyttösääntöjä. Jos yhteisön tiedot muuttuvat, vastuuhenkilön tulee ilmoittaa siitä kirjastoon.

Kirjasto uusii yhteisöasiakkaiden lainat automaattisesti (enintään 5 uusintaa/laina). Myöhästymismaksuja ei peritä. Palauttamattomista ja varatuista aineistoista lähetetään muistutus vastuuhenkilölle.

PALVELUT ERIKIELISILLE

Pihtiputaan ja Viitasaaren kirjaston kulluvassa kokoelmassa on lainattavissa aineistoja mm. englannin, ruotsin, saksan, ukrainan ja venäjän kielillä. Lisäksi tarjoamme pieniä määriä lastenkirjoja esimerkiksi arabian ja persian kielillä. Erikielisiä aineistoja voi varata myös muista Keski-kirjastoista ja [Monikielisestä kirjastosta](#).

Kirjastossa jaetaan suomen-, englannin- ja ukrainankielisiä esitteitä maahanmuuttajien palveluista ja kuntien vapaa-ajanviettomahdollisuuksista. Oppaat on laatinut kirjaston Kohtaa ja kotiudu -hanke (2023–2024).

HAKEUTUVAT PALVELUT

Pop up -kirjasto on tilapäinen kirjasto, joka voidaan pystyttää esimerkiksi torille tai kaupan eteistiloihin kiinteistön omistajan luvalla. Pop up -kirjastossa tehdään kirjastokortteja, saadaan kirjavinkkejä ja lainataan luettavaa. Siellä voidaan tarjota myös digitukea. Kirjasto järjestää pop up -toimipisteitä mm. erilaisten tapahtumien ja hankkeiden yhteydessä.

Kirjaston kotipalvelu on tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät pysty asioimaan kirjastossa sairauden, liikuntaesteen, korkean iän tai toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi. Kotipalvelu tuo asiakkaan toivotat kirjat ja muut aineistot kotiin kerran kuukaudessa ja kuljettaa palautettavat aineistot takaisin kirjastoon.

Kirjasto ylläpitää **siirtokokoelmia** mm. vanhusten palvelutaloissa, hoivakodeissa ja päiväkeskuksessa. Siirtokokoelma on pieni kirjakokoelma, josta palvelun käyttäjät voivat lainata luettavaa. Siirtokokoelman kirjat vaihdetaan keskimäärin neljä kertaa vuodessa.

Kirjaston henkilökunta järjestää **lukutuokioita** ja **kirjavinkkauksia** esimerkiksi palvelutaloissa, päiväkeskuksessa ja toimintakeskuksessa. Sisällöt suunnitellaan kohderyhmän toiveiden mukaan. Vinkkaukset ja lukuhetket tulee varata kirjastosta 1–2 kuukautta ennen toivottua ajankohtaa.